

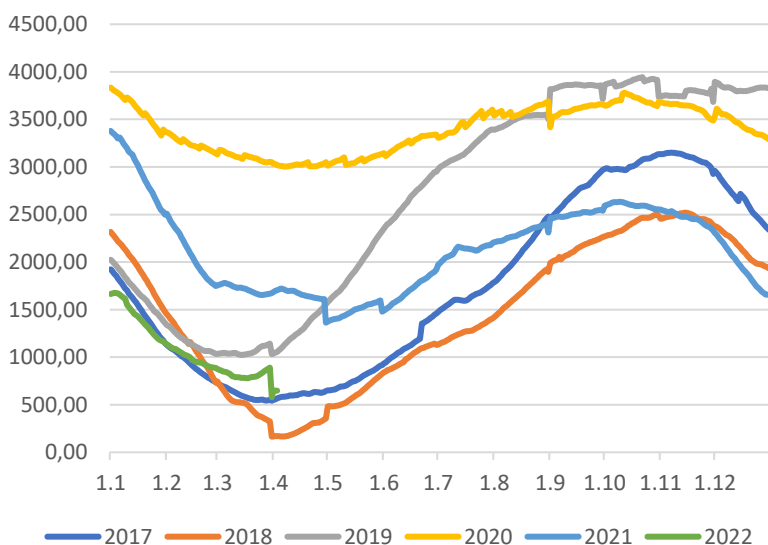
Príprava na Slovensko bez ruského plynu

Vypnutie dodávok zemného plynu z Ruska do Európy je na spadnutie. Otázka už ani neznie kto zavrie kohútiky, ale kedy. Odhadujeme, že pri nezmenenej spotrebe vydržíme bez plynu približne do začiatku augusta alebo novembra v závislosti od objemu poslednej dodávky a tempa čerpania zásob, ak dodávky plynu z Ruska do zaplatenia najbližšej splátky 20. mája nebudú obmedzené.¹ Keďže sezónnosť spotreby plynu a jej vzťah s teplotou sú silné, odhadujeme tiež, že zníženie teploty na termostatoch o 1°C môže znížiť slovenskú závislosť od ruského plynu o takmer 7% ročne.

Kedy nám dôjde plyn

K 03.04.2022 malo Slovensko v zásobníkoch 646 miliónov m³ plynu, čo je zhruba osmina našej minuloročnej spotreby.² Graf 1 ukazuje uložený objem na Slovensku po jednotlivých rokoch. Zásobníky plynu na Slovensku boli k 03.04. naplnené na 19%.³

Graf 1: Denný stav zásobníkov plynu na Slovensku po rokoch v mil. m³

Zdroj: <https://agsi.gie.eu/>

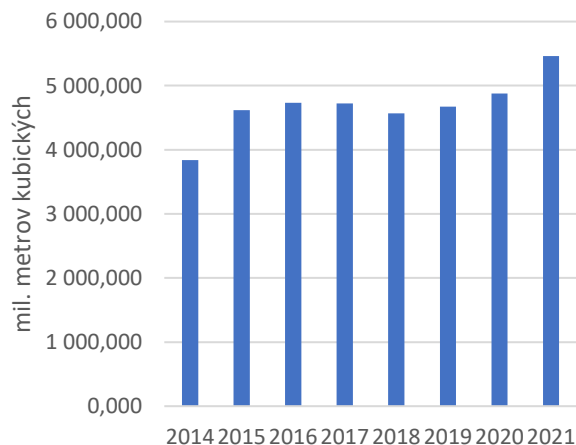
¹ <https://spravy.rtv.slovensko.sk/2022/04/slovensko-ruble-plyn-rusko/>

² 30.03.2022 bol objem plynu v zásobníkoch 890 mil. m³, čo činilo 24,70% kapacity. Z 30.03. na 31.03. však prišlo k oficiálnemu zníženiu kapacity zásobníkov o 7%. No ako informovalo Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 311 mil. m³ plynu sa nestratilo, len bilančne presunulo do iného typu zásob. Nakoľko nie je známe, ako vysoké tieto zásoby sú, v našich kalkuláciách s nimi nepočítame. Predstavujú však pozitívne riziko, že v skutočnosti máme viac plynu, ako reportujú zásobníkové firmy.

³ Stav zásobníkov k 10.04.2022 bol len marginálne vyšší ako k 03.04.2022 a to na úrovni 658 mil. m³, čo predstavuje navýšenie naplnenia zásobníkov z 19,3% na 19,6%.

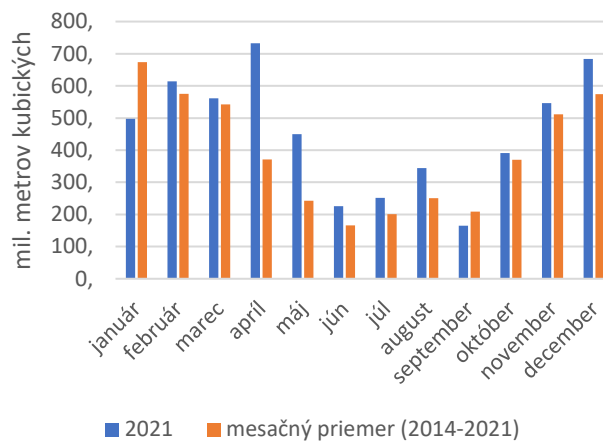
Ak by sme ráтали s ročnou spotrebou 5,5 miliardy m³ plynu, ako tomu bolo v roku 2021,⁴ aktuálne zásoby predstavujú len 12% našej minuloročnej spotreby. Dobrá správa je, že sú pred nami mesiace s nižšou spotrebou. Zlá správa je, že úroveň zásob je najnižšia za posledné štyri roky.

Graf 2: Ročná spotreba plynu na Slovensku

Zdroj: Eurostat

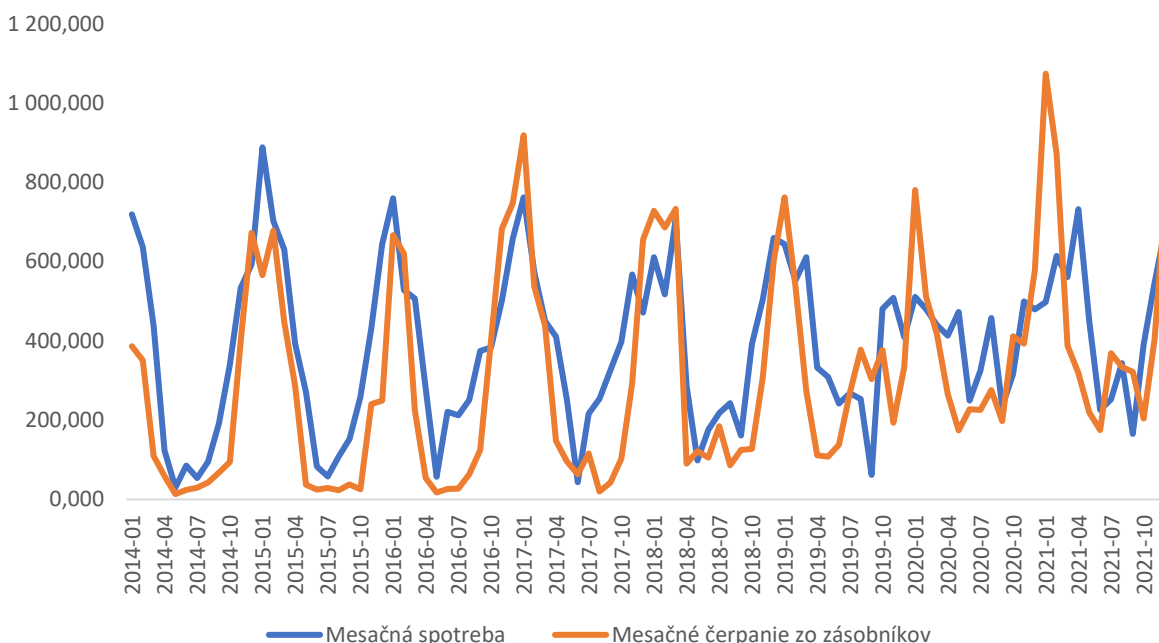
Graf 3: Spotreba po mesiacoch

Zdroj: Eurostat

Stav zásobníkov a čerpanie z nich sú dobré indikátory spotreby plynu. Ako ukazuje Graf 4, výbery zo zásobníkov a spotreba plynu na Slovensku majú rovnakú sezónnosť a sú vysoko korelované.

Graf 4: Mesačná spotreba plynu na Slovensku verzus mesačné výbery zo zásobníkov

Zdroj: Eurostat, <https://agsi.gie.eu/>, vlastné výpočty

Minister hospodárstva Richard Sulík informoval, že najbližšia splátka plynu Slovenska Rusku je naplánovaná na 20.05.2022. V nasledovných kalkuláciách vychádzame z predpokladu, že do tohto dátumu nebudú importy plynu na Slovensko obmedzené.

⁴ Zdroj: Eurostat

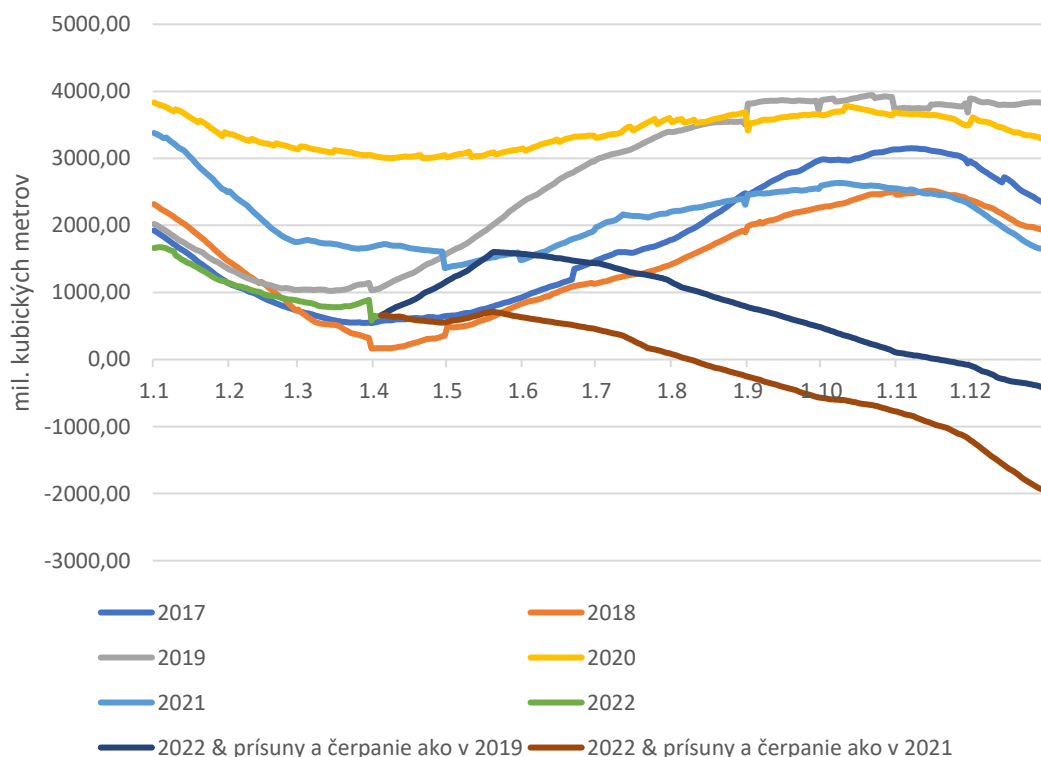
Stav zásobníkov 20.05. odhadujeme na 712 mil. m³, ak počítame s prísunom plynu medzi 04.04. a 20.05. ako v roku 2021, **alebo na 1605 mil. m³**, ak počítame s pohybmi ako v poslednom pred-pandemickom roku 2019 (viď Graf 1).

Najhorší scenár pri rovnakej spotrebe ako minulý rok je vyprázdnenie zásobníkov na začiatku augusta. Najoptimistickejší scenár je polovica novembra. Prvý spôsob výpočtu sa riadi spotrebou v najbližších mesiacoch ako ukazuje Graf 3. Výsledky sú zhrnuté v Tabuľke 1. Druhý spôsob výpočtu berie do úvahy výbery zo zásobníkov ako indikátora spotreby na dennej báze. Ako ukazuje Graf 5, berúc denné výbery z roku 2021 od 20.05.2022, plyn nám dôjde 09.08.2022. Ak berieme výbery z roku 2019, tak v polovici novembra. **Východiskový stav zásobníkov k 20.05.2022 je pritom dôležitejší faktor pri odhade dočerpania zásob ako trajektória čerpania zo zásobníkov.**

Tabuľka 1: Kedy nám dôjde plyn – odhadovaný čas vyprázdnenia zásobníkov

	Zo stavu 1605 mil. m ³ (doplnenie plynu ako v roku 2019)	Zo stavu 712 mil. m ³ (doplnenie plynu ako v roku 2021)
Priemerné hodnoty spotreby po mesiacoch 2014-2021	19.11.	02.09.
Hodnoty spotreby roka 2021	04.11.	07.08.
Hodnoty spotreby roka 2019	11.11.	12.08.

Graf 5: Kedy nám dôjde plyn podľa čerpania zo zásobníkov ako v minulých rokoch

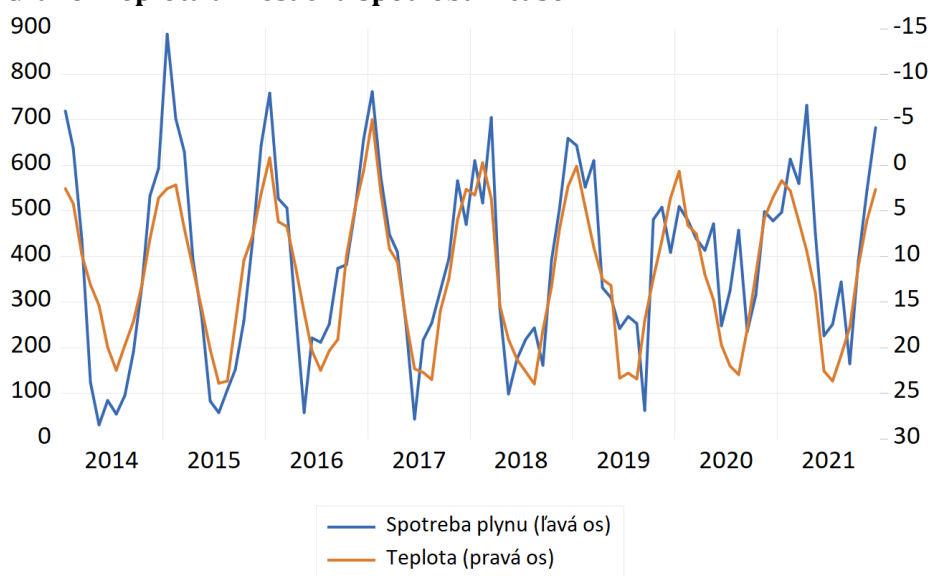
Zdroj: <https://agsi.gie.eu/>, vlastné výpočty

Koľko nám pomôže obmedzenie spotreby

Pre Slovensko odhadujeme možné úspory vo výške takmer 7% priemernej ročnej spotreby pri znížení teploty na termostate o 1°C. Tento výsledok je podobný zisteniam štúdie bruselského think-tanku Bruegel⁵, podľa ktorých zníženie teploty na termostate o 1-2°C by mohlo znížiť závislosť EÚ od ruského plynu o 10%.

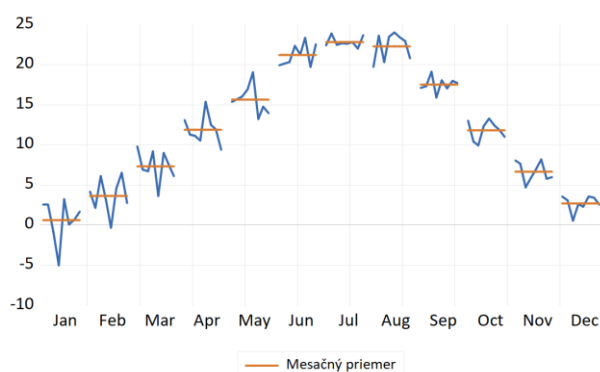
Mesačná spotreba plynu na Slovensku, poháňaná najmä výrobou tepla, je vysoko korelovaná s vonkajšou teplotou (Graf 6).⁶ Grafy 7 a 8 dokumentujú vysokú sezónnosť v teplote a hlavne v mesačnej spotrebe plynu.

Graf 6: Teplota a mesačná spotreba v čase

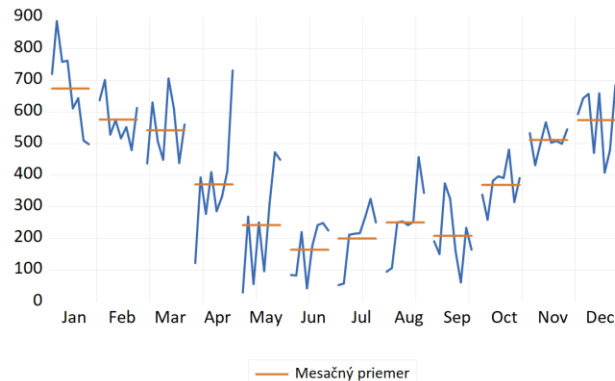
Zdroj: Eurostat, SHMÚ, vlastné výpočty

Graf 7: Sezónnosť v teplote

Zdroj: SHMÚ, vlastné výpočty

Graf 8: Sezónnosť v mesačnej spotrebe

Zdroj: Eurostat, vlastné výpočty

Tento silný vzťah využívame pri odhade objemu plynu, ktorý môžeme ušetriť znížením vykurovacej teploty. Po správnosti by sme mali využiť vzťah medzi vykurovacou teplotou a spotrebou plynu. Nakoľko však máme len odhad vzťahu vonkajšej teploty a spotreby plynu, potrebujeme

⁵ [Turn down thermostat by 1-2C to cut EU's Russian gas dependence by 10%](#); McWilliams, B., Sgaravatti, G., Tagliapietra, S. and G. Zachmann (2022) 'Preparing for the first winter without Russian gas', Bruegel Blog, 28 February;

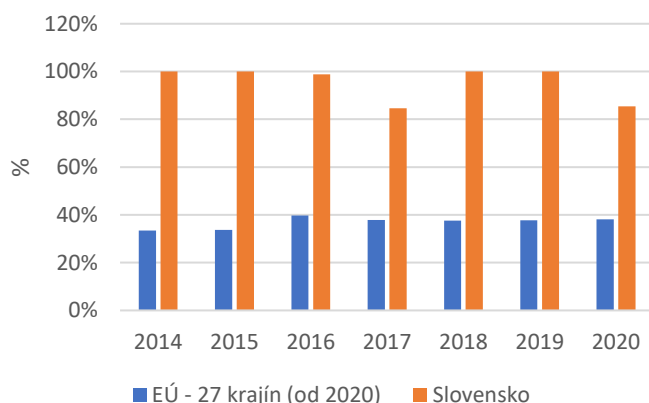
⁶ Teplotné údaje sú priemerné mesačné teploty namerané na bratislavskom letisku. Zdroj: SHMÚ.

premostenie vonkajšej a vykurovacej teploty. Pre jednoduchosť a transparentnosť predpokladáme, že tento pomer je 1:1, teda zníženie vonkajšej teploty o 1°C korešponduje so znížením vykurovacej teploty o 1°C.⁷

Úspora týmto spôsobom počas jednej vykurovacej sezóny (osem mesiacov) by nám mohla ušetriť približne 314 mil. m³ plynu, čo predstavuje približne 6,7% priemernej ročnej spotreby plynu Slovenska v rokoch 2014-2021.

Nakoľko v rokoch 2014 až 2020 bolo Slovensko zväčša na 100% závislé od Ruska v importoch plynu, Graf 9, môžeme argumentovať, že odhadnutá úspora plynu je priamo úmerná zníženiu závislosti Slovenska od ruských importov.

Graf 9: Energetická závislosť v zemnom plyne od Ruska

Zdroj: Eurostat

Alternatívne spôsoby zníženia závislosti od ruského plynu

Možností zníženia spotreby plynu je však viacero a zďaleka sa netýkajú iba domácností. Z Grafu 8 môžeme identifikovať ako vykurovaciu sezónu mesiace október až apríl resp. máj. V ostatných mesiacoch spotreba plynu málo súvisí s vykurovaním a môže byť prisúdená spotrebe plynu firmami resp. domácnosťami na iné účely ako kúrenie, akými sú napr. ohrev vody alebo varenie.

Jedná sa teda o spotrebu v priemere 200 mil. m³ mesačne, 2400 mil. m³ ročne. To činí cca. 50% priemernej ročnej spotreby v rokoch 2014-2021. Toto číslo môžeme interpretovať ako množstvo plynu pre chod slovenskej ekonomiky mimo výroby tepla a ukrýva samo osebe mnoho možností optimalizácie spotreby.

Pri úvahách o zabezpečení dodávok plynu nemôžeme zabudnúť na diverzifikáciu zdrojov plynu, či sa jedná o plyn z USA alebo iných krajín ako je Nórsko v Európe. Rovnako rýchlejší prechod na udržateľné zdroje energie by sa mohol zrýchliť. Aby nám to príroda nezabudla, nemôžeme sa sústrediť iba na krátkodobé riešenia vo forme navýšenia spotreby uhlia a dreva.

Michal Marenčák

michal.marencak@nbs.sk

⁷ Odhad vykurovacej krivky pre celú ekonomiku nie je možný. Vykurovacie krivky pre kotle v domácnosti zväčša nie sú lineárne a vykurovacia teplota je funkciou viacerých premenných ako len vonkajšej teploty. Aproximáciu lineárnym vzťahom však možno považovať za transparentný prvý odhad.